

Tulisuon-Varpusuon (FI1200052) sammalkartoitus 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Kati Pihlaja

Kansikuva. Peurasuon eteläosa, lähellä Peuralampea.

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

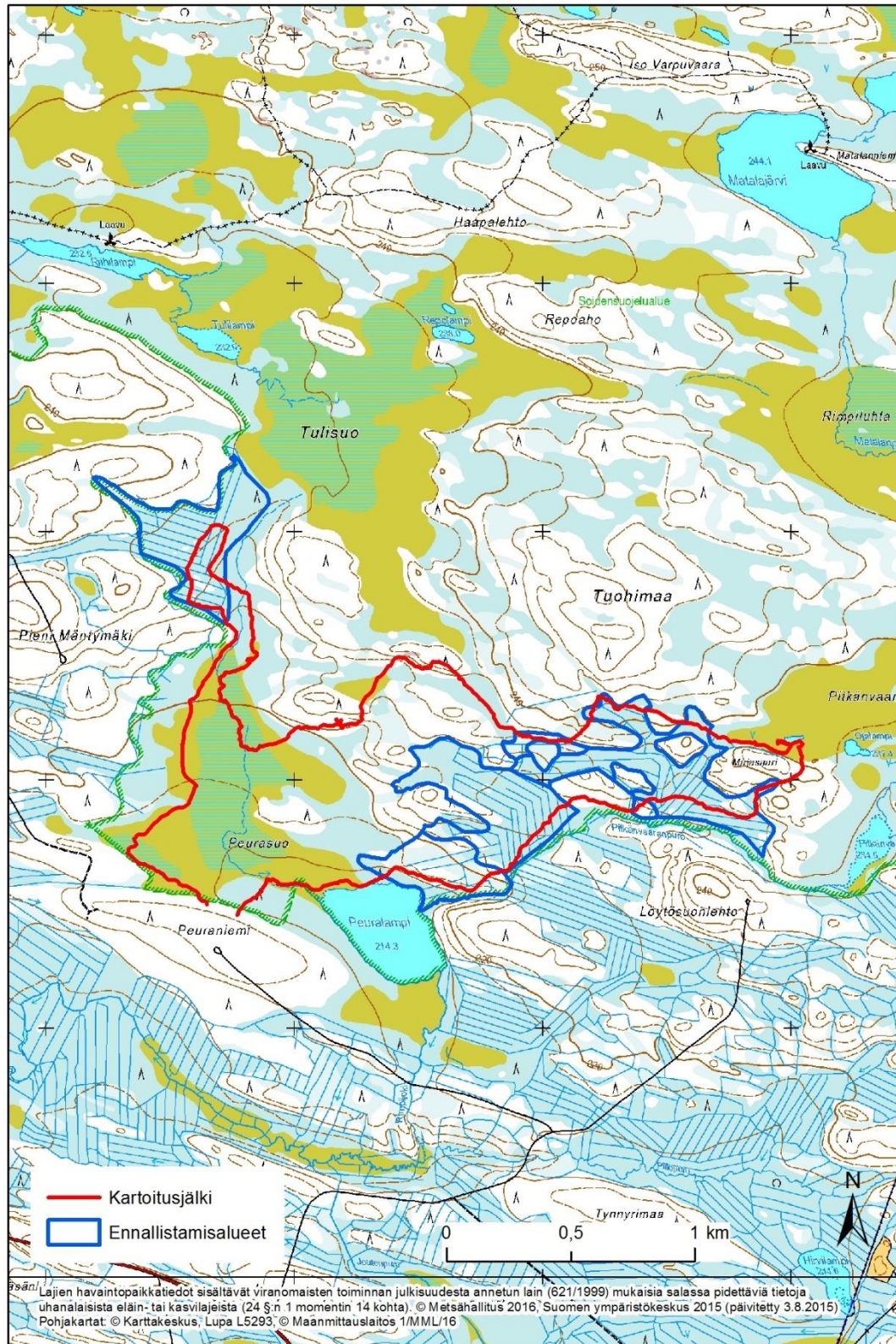
Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Tulisuo-Varpusuon Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Kartoituksen tavoitteena oli selvittää uhanalaisen tai muuten huomionarvoisen sammallajiston esiintymistä alueen ennallistamiskohteilla sekä tietyillä ennallistamiskohteiden ulkopuolisilla alueilla.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

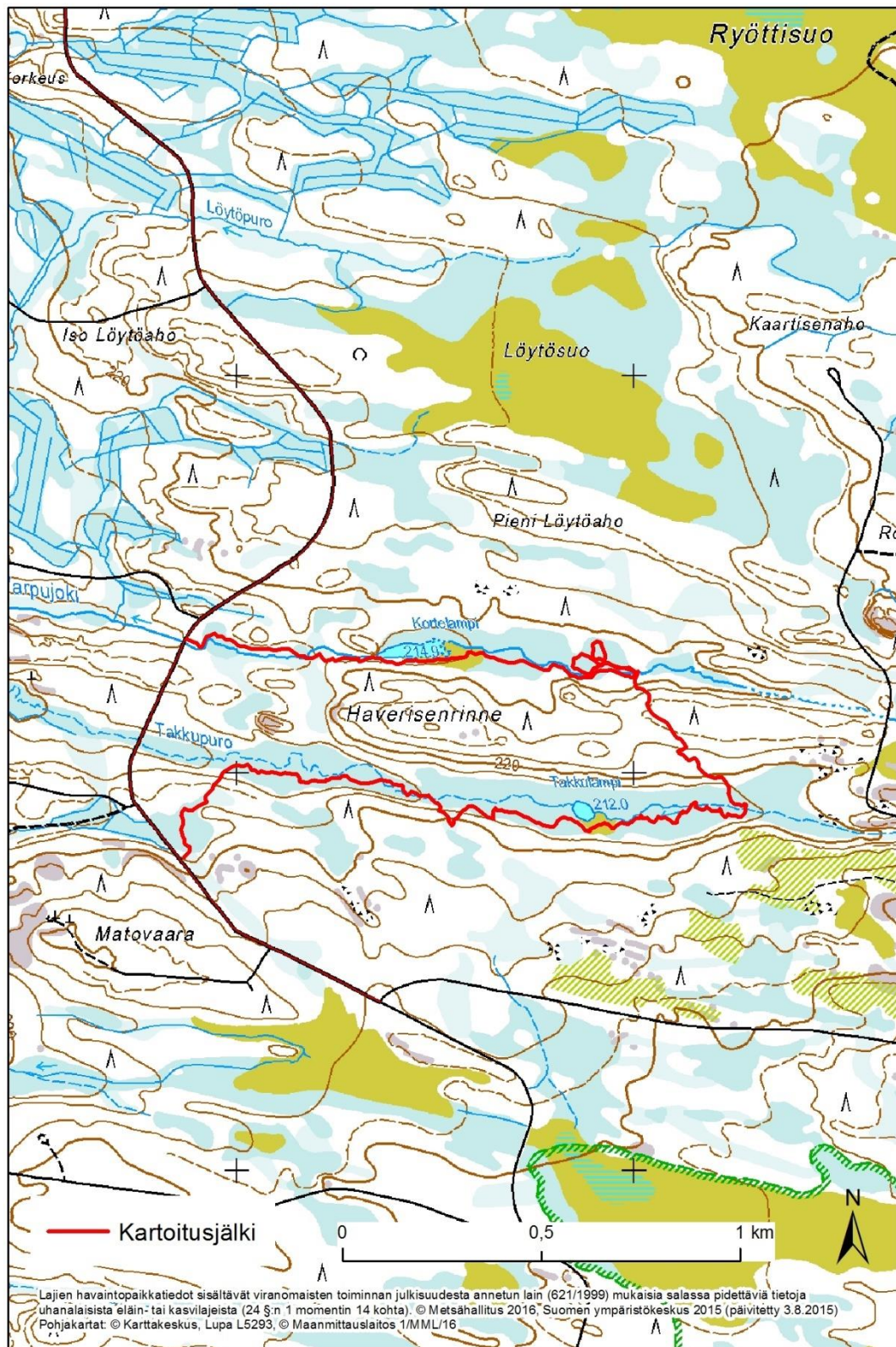
Tulisuo-Varpusuon Natura2000-alue sijaitsee Kainuussa Hyrynsalmen, Suomussalmen ja Kuhmon rajamailla. Kartoitettavat kohteet rajoittuvat Hyrynsalmen kunnan alueelle. Eliömaantieteellisesti alue sijaitsee Kainuun eliömaakunnassa (Kn) ja keskiboreaalaisella kasvillisuusvyöhykkeellä Pohjois-Karjalan–Kainuun osa-alueella (3b). Hertta Eliölajit -järjestelmään ei Natura-alueelta ole tallennettu mitään havaintoja uhanalaisista sammalista, sen sijaan putkilokasveista kartoitettavilla kohteilla esiintyy lettorikko (*Saxifraga hirculus*, VU) Takkupuron läheisyydessä.

Kartoitukseen käytettiin kaksi maastotyöpäivää ajalla 3.–4.9.2018. Kartoitus kohdennettiin Natura-alueen eteläosassa sijaitsevan Peurasuo-alueelle ja sitä ympäröiville ennallistamisalueille (kuva 1) sekä Natura-alueen luoteisosassa sijaitsevalle Haverisenrinteelle ja sen lähellä kulkeviin Takkupuron ja Varpujoen puronotkoihin (kuva 2). Luontotyypeistä kartoitus kohdennettiin letoille, lähteiköihin, vanhoihin runsaslahopuustoihin metsiin sekä puronvarsiin.

Kartoituksessa käytettiin yleiskartoitusmenetelmää, jossa kohdelajeina ovat uhanalaiset, silmälläpidettävät, rauhoitetut ja harvinaiset lajit. Kartoituksen kohteena olevista lajeista kerättiin näytteet, joista lajinmääritys varmistettiin mikroskoopilla. Näytteet tullaan tallettamaan Turun yliopiston kasvimuseon (TUR) kokoelmiin. Huomionarvoisten lajien havaintopaikat sekä kuljettu kartoitusreitti tallennettiin GPS-paikantimeen. Sammallajien lisäksi kirjattiin ylös havaintoja raidankeuhkojäkälestä (*Lobaria pulmonaria*, NT) sekä konnanlieosta (*Lycopodiella inundata*, NT). Maastokartoituksista, mikroskooppisesta lajinmäärityksestä ja raportoinnista vastaa suojelubiologi Kati Pihlaja Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluista.

Kuva 1. Peurasuon alueen kartoitusreitti ja ennallistamisalueet.

Kuva 2. Haverisenrinteen sekä Varpujoen ja Takkupuron kartoitetut alueet.

TULOKSET

Lajihavainnot

Kartoituksissa havaittiin kuusi huomionarvoista lajia, joista neljä on sammalia, yksi on putkilokasvi ja yksi on jäkälä. Yhteensä näille lajeille kirjattiin 14 havaintopaikkaa (taulukko 1, kuvat 3 ja 4). Kaikki lajihavainnot ovat ennallistamisalueiden ulkopuolella Natura-alueen luonnontilaisissa osissa.

Lajeista lettohammassammal (*Leiocolea rutheana*, RT) ja matosammal (*Pseudocalliergon trifarium*, RT) ovat vaateliaita lettolajeja. Niitä havaittiin sekä Peurasuon pohjoisosassa että Varpujoen ja Takkupuron varsien rimpiletoilla. Konnanlieko (*Lycopodiella inundata*, NT) puolestaan ilmentää luonnontilaista luhtaista ja mesotrofista nevaa, ja se havaittiin Peuralampeen laskevan puron varressa Peurasuon eteläosassa kahtena erillisenä laikkuna lähellä toisiaan. Kantoraippasammal (*Anastrophyllum hellerianum*, NT, RT) on tyypillinen luonnontilaisten runsaslahopuustoisten metsien lahoppupinnoilla kasvava maksasammal. Sitä tavattiin Peurasuon koillispuolen metsäsaarekkeesta sekä Haverisenrinteeltä. Haapariippusammal (*Neckera pennata*, VU) ja raidankeuhkojäkälä (*Lobaria pulmonaria*, NT) ovat haavan ja raidan epifyyttilajeja, jotka vaativat luonnontilaista kangas- tai korpimetsää ja kosteaa mikroilmastoa. Niitä tavattiin pääasiassa Peurasuon koillisosan metsäsaarekkeista (kuva 5).

Kaikki havaintotiedot tallennetaan erilliseen Excel-taulukkopohjaan, josta ne viedään LajiGIS-järjestelmään.

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	kantoraippasammal	NT, RT		3
<i>Leiocolea rutheana</i>	lettohammassammal	RT		1
<i>Neckera pennata</i>	haapariippusammal	VU		1
<i>Pseudocalliergon trifarium</i>	matosammal	RT		4
<i>Lycopodiella inundata</i>	konnalieko	NT		1
<i>Lobaria pulmonaria</i>	raidankeuhkojäkälä	NT		4

VU = vaarantunut

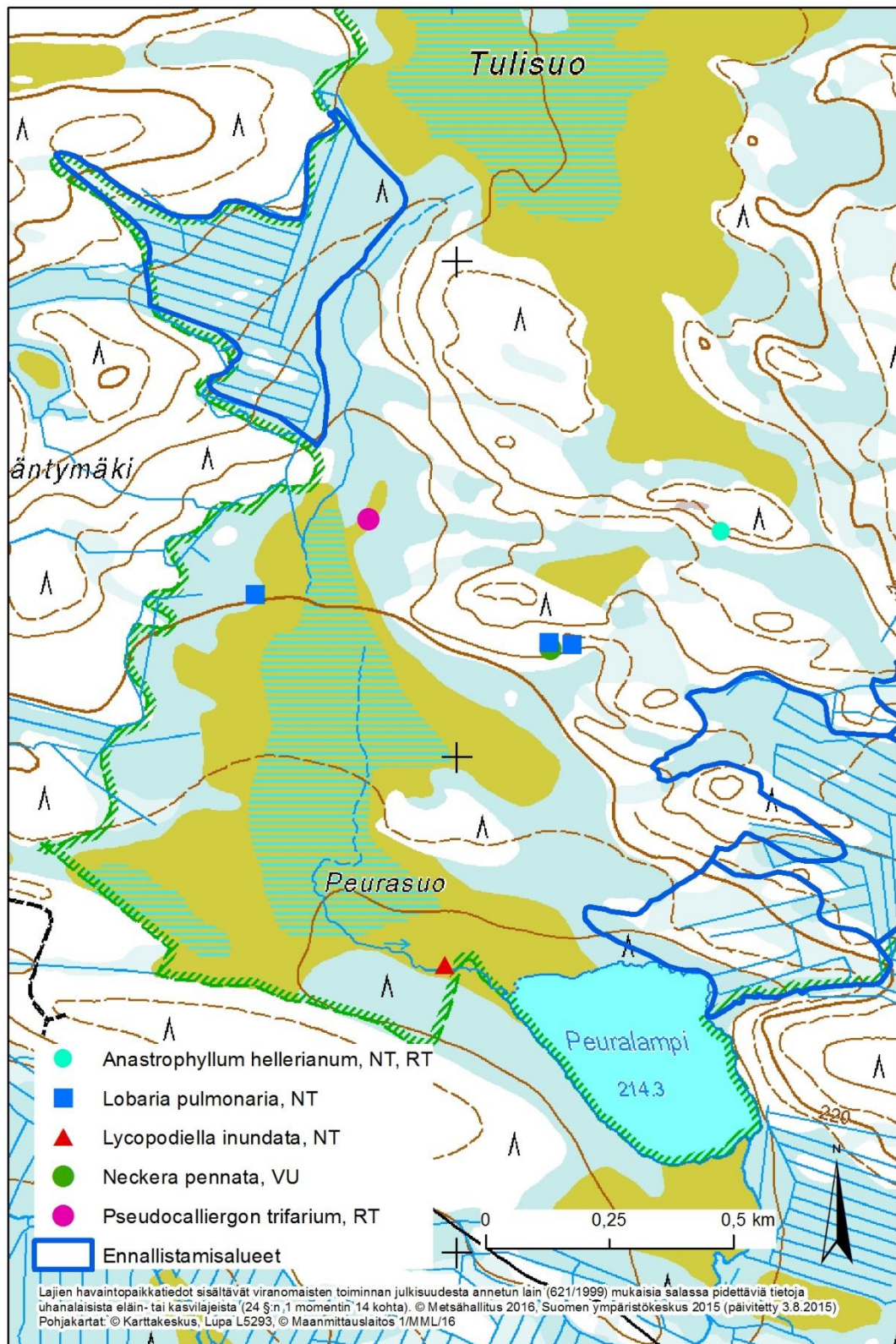
NT = silmälläpidettävä

RT = alueellisesti uhanalainen

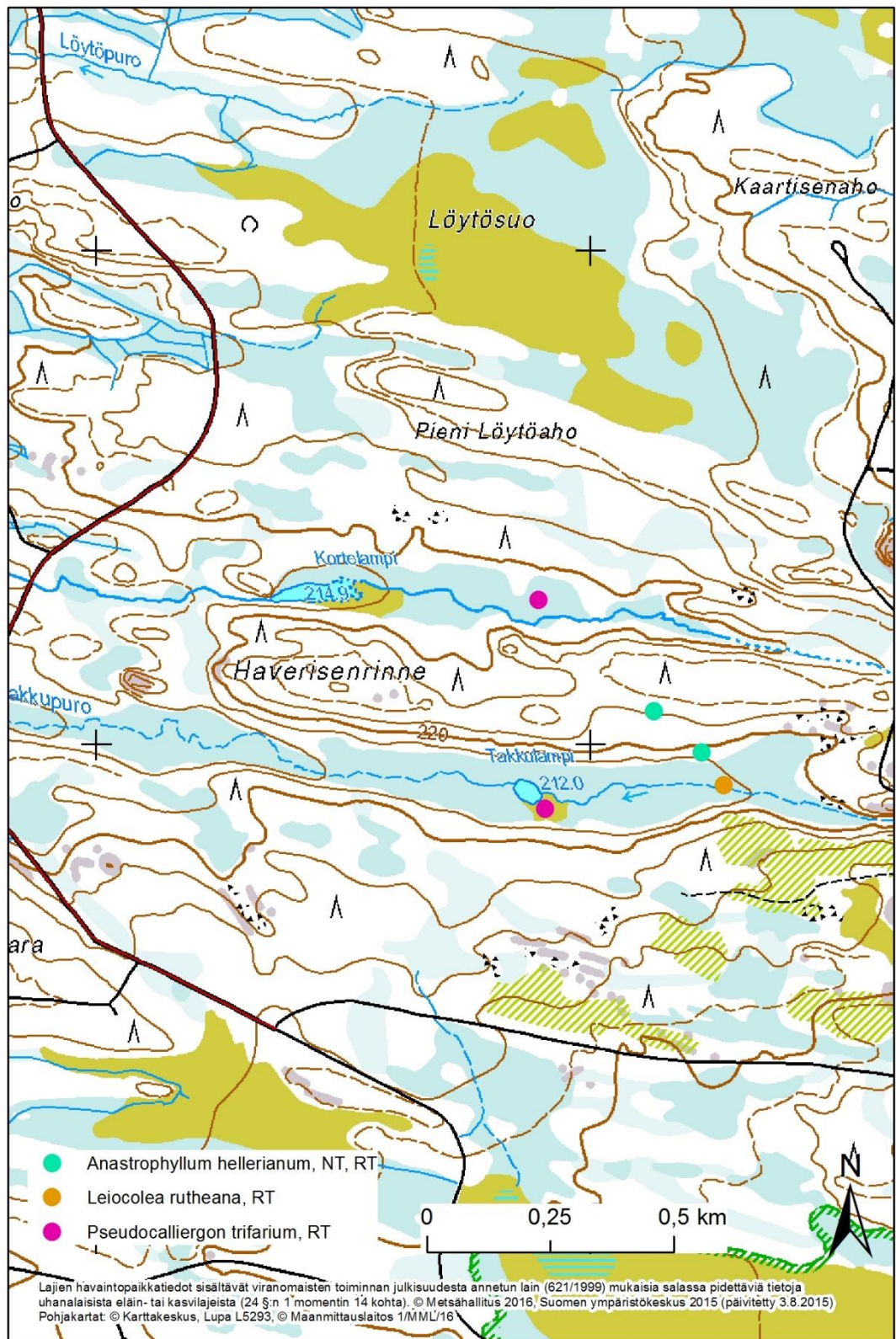
HOITO YM. SUOSITUKSET

Kartoituksessa ei havaittu huomionarvoista lajistoa tai muita erityisiä luontoarvoja ennallistamisalueilla. Uhanalaisten lajien havaitut esiintymät sijaitsevat luonnontilaisilla alueilla kaukana suunnitelluista ennallistamisalueista.

Ennallistamisalueiden metsät ovat pieneltä osin ojitettuja kivennäismaan nuoria kasvatusmetsiä ja pääosin erilaisia ojitettuja rämeitä ja korpia. Paikoin Peurasuon itäpuolen ennallistamisalueella on säilynyt pienialaisesti luonnontilaisen rämeen ominaispiirteitä (kuva 6), mutta suurelta osin metsät ovat tiheitä sekapuustoisia puolukka- ja mustikkaturvekankaita.

Kuva 3. Peurasuon ympäristön havainnot uhanalaisista lajeista. Kaikki havainnot eivät karttaesityksessä näy havaintojen päällekkäisyyden vuoksi.

Kuva 4. Haverisenrinteen sekä Varpujoen ja Takkupuron varren uhanalaisten lajien havainnot. Kaikki havainnot eivät karttaesityksessä näy havaintojen päällekkäisyyden vuoksi.

Kuva 5. *Neckera pennata* (VU) haavan rungolla metsäsaarekkeessa Peurasuon koillisreunalla.

Kuva 6. Peurasuon itäpuolen ennallistamisalueilla ojituksesta huolimatta puusto on paikoin aukkoista.